

MANIFEST

Evropského dobrovolnictví

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

This manifesto has been published by the European Volunteer Centre, © CEV 2006

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

MANIFEST

Evropského dobrovolnictví

Tento manifest vydalo **Evropské dobrovolnické centrum (CEV)**, evropská síť, která k dnešnímu dni zahrnuje 38 dobrovolnických rozvojových agentur a center a reprezentuje tisíce dobrovolníků na místní úrovni. Manifest je určen **vedoucím představitelům** evropských institucí a **objasňuje, proč je dobrovolnictví důležité a nabízí konkrétní postupy**, pomocí kterých zástupci institucí EU mohou v rámci svých pravomocí a kompetencí **rozpoznat, propagovat a podporovat dobrovolnictví v EU**. Vlády, podnikatelé a neziskový sektor musí spolupracovat při vytváření „**společnosti přátelské k dobrovolnictví**“. Manifest představuje **příspěvek Evropské unie k tomuto společnému úsilí**.

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

Proč dobrovolnictví

Dobrovolnictví se objevuje po celé Evropě v rozličných formách a odráží pestrou paletu přístupů a zvyklostí v členských státech Evropské unie. I přesto je možno rozpoznat společné rysy.

Dobrovolnictví je činnost vykonávaná:

- ! **na základě osobní svobodné vůle, volby a pohnutek jednotlivce**
- ! **bez záměru dosažení finančního prospěchu** (bezplatně)
- ! **organizovaně** (v rámci neziskových organizací, dobrovolnických center, více či méně organizovaných skupin a podobně)
- ! **s cílem být užitečný jiné osobě než sobě samému anebo se záměrem být prospěšný společnosti rozvíjením hodnot všeobecného zájmu** (jakkoliv je známo, že dobrovolnictví přináší významný užitek rovněž samotnému dobrovolníkovi).

Miliony občanů po celé Evropě jsou různými způsoby aktivně zapojeny do dobrovolnictví. Nejnovější údaje¹ ukazují, že:

Ve **Velké Británii 23 miliony lidí** působí každoročně jako dobrovolníci a vytvářejí tak pracovní výkon odpovídající 180 000 pracovníků na plný úvazek. – Na každé Euro vynaložené na podporu dobrovolnictví z veřejných zdrojů vytvoří dobrovolníci 30 Euro užitečné práce. **Ekonomická hodnota** formálního dobrovolnictví ve Velké Británii byla odhadnuta na více než **65 miliard EUR** ročně, či 7,9% HDP.

Belgičané věnují týdně 5 hodin neplaceným dobrovolnickým aktivitám, což odpovídá zhruba **200 000 plných pracovních úvazků**.

Čas zasvěcený dobrovolnictví v roce 2002 v rámci asociací ve **Francii odpovídal více než 716 000 plných pracovních úvazků**.

V **Polsku** působilo v roce 2004 okolo 5,4 milionů občanů jako dobrovolníci, což odpovídalo 18,3% populace. Odhad ekonomické hodnoty dobrovolnické činnosti, vypočítané jako násobek ekvivalentu plných pracovních úvazků (dobrovolníků) a průměrné mzdy v příslušném sektoru, byla odhadnuta na **124 miliony EUR**.

23 miliony (tj. 36%) občanů jsou nějakým způsobem zapojeny do dobrovolnických aktivit v **Německu** a **33% dospělé irské populace** (tj. přibližně 1 287 000 lidí) působí nějakým způsobem jako dobrovolníci.

¹všechny údaje pochází ze studie "Facts & Figures", kterou vpracovalo CEV, více na <http://www.cev.be/facts&figures.htm>

Proč dobrovolnictví

Dobrovolnictví ve všech svých formách hraje v Evropské unii zásadní úlohu:

- Dobrovolníci jsou zapojeni do široké palety činností, jako je **poskytování vzdělání a sociálních služeb, či vzájemná pomoc nebo „svépomoc“**, lobbying, organizování kampaní, management, komunitní a environmentální aktivity.
- Dobrovolnictví je prostředkem **sociální integrace**. **Přispívá k soudržnosti společnosti prostřednictvím vytváření vazeb důvěry a solidarity, a takto též k tvorbě „sociálního kapitálu“**.
- Dobrovolnictví je jeden ze způsobů jakým lidé rozličných národností, vyznání, socio-ekonomického původu a stáří mohou **přispívat k pozitivním sociálním, politickým a enviromentálním změnám**.
- **Dobrovolníci pomáhají při realizaci politik EU**, jako jsou například politiky sociální integrace a rozvojové pomoci.²
- Dobrovolnictví může být užito ke stimulaci **aktivního a zodpovědného evropského občanství, které je středobodem evropských demokratických ideálů a hodnot**.
- Je mocným **nástrojem usmíření a obnovy** rozdělených společností.
- Díky dobrovolnictví lidé **získávají a procvičují si dovednosti**, jako jsou schopnost vést, komunikovat, organizovat a dále si rozšiřují svoje sociální sítě a později často získávají placenou práci. Dobrovolnictví poskytuje **možnost neoficiálního a neformálního vzdělávání** a proto je **klíčovým nástrojem strategie celoživotního vzdělávání** v rámci Evropské unie.
- **Ekonomická hodnota** a podíl „ekonomických“ aktivit dobrovolnictví na hrubém domácím produktu je významná a je třeba, aby byla jednoznačně vykazována v národních statistikách.

- Dobrovolnictví a vytváření **inovativních partnerství** mezi podnikatelskou sférou, veřejnou správou a dobrovolnickými centry je jednou z cest rozvoje **celospolečenské sociální odpovědnosti**.
- Dobrovolnictví hraje důležitou úlohu při hledání řešení společenských problémů. Dobrovolníci pomáhají jednak zvyšovat množství a jakost služeb, jednak **rozvíjet nové služby**. Takto dobrovolnictví může přispívat **k tvorbě nových pracovních příležitostí**.
- **Dobrovolná činnost je proto důležitou součástí strategického cíle Evropské unie stát se „... nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou na světě ...“** přijatého členskými státy na zasedání Evropské rady v Lisabonu v březnu 2000.

Jakkoliv je dobrovolnictví poskytováno nezištně, není zadarmo.

Rozpoznání, pomoc a propagace dobrovolnictví a vytváření přímých vazeb jsou zásadní pro vykonávání výše zmíněných rolí. Efektivní dobrovolnická infrastruktura potřebuje podporu všech zúčastněných: občanské společnosti, podnikatelské sféry a vlády a samosprávy na místní, regionální a národní úrovni i úrovni EU. Z tohoto pohledu je EU nepochybně klíčovým hráčem a může přispět mnoha způsoby k efektivnějšímu dobrovolnickému prostředí v Evropě.

² Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Sdělení Komise o „Dobrovolnických organizacích a nadacích v Evropě“ (COM(97) 241 final), para. 2.9.

1. aktivní propagace a uznávání dobrovolnictví

Dobrovolnické aktivity jsou vykonávány ve všech členských státech EU, i když se jejich podoby významně liší podle národních a místních zvyklostí. Dobrovolníkům po celé Evropě je společná touha po aktivním zapojení do společenských problémů a přispívání k jejich řešení. Je zapotřebí mít široce sdílenou vizi rozsahu a důležitosti dobrovolnictví v různých členských státech EU a jednotně chápat úlohu podpory dobrovolnictví a jeho uznání. Dobré empirické znalosti hrají důležitou úlohu při začleňování dobrovolnické problematiky do agendy EU. Evropská unie, národní vlády a další zúčastněné strany by měly vybudovat kapacitu pro monitorování vývoje a vyhodnocování významu dobrovolnictví. V této souvislosti jsou EU a národní vlády vyzývány, aby zavedly do praxe „Příručku OSN o neziskových organizacích v systémech národních statistik“ a společně s EUROSTATem zvážily vytvoření sekundární statistiky, která by poskytovala údaje o dobrovolnictví a jeho ekonomických přínosech.

EU musí zahrnout dobrovolnictví do svých politik. Proto vyzýváme instituce EU, aby aktivně zapojovaly CEV do konzultací a přijaly výzvy, které k nim veřejnost směřuje.

Některé členské státy organizují k propagaci dobrovolnictví výroční akce (např. „Den dobrovolníků“ nebo „Týden dobrovolníků“).

„Mezinárodní rok dobrovolníků“ v roce 2001 byl důležitým katalyzátorem pro posilování povědomí o dobrovolnictví a poskytl rámec pro opatření jež přispívají k posilování celosvětového dobrovolnického hnutí. Britský „Rok dobrovolnictví“ v roce 2005 zopakoval tuto zkušenost na národní úrovni. EU by měla připravit příklady, které by podnítily národní vlády k věnování větší pozornosti dobrovolnictví. A dále Unie musí vyhlásit „Evropský rok aktivního občanství prostřednictvím dobrovolnictví“.

Obzvláštní pozornost musí být věnována uznávání znalostí a schopností rozvíjených prostřednictvím neoficiálního a neformálního vzdělání. Je třeba aktivně přiznávat roli dobrovolnictví ve strategii celoživotního vzdělávání. A činnosti, které napomáhají rozvoji systému uznávání neoficiálního a neoficiálního vzdělávání, je třeba podporovat.

Žádáme instituce EU³ aby...

1. aktivně uznávaly a propagovaly dobrovolnické aktivity v politikách EU přiznávající jim jejich horizontální povahu a zajišťovaly, aby politiky EU byly přátelské k dobrovolnictví umožňující tak jednotlivcům zapojovat se do dobrovolnictví;
2. pokračovaly ve speciálních dobrovolnických programech zaměřených na mládež a rozvíjely podobné programy pro další skupiny – např. starší osoby nebo osoby postižené (ačkoliv uznáváme důležitost programu EU „Mládež“, jsme přesvědčeni, že dobrovolnické programy EU by měli více zapojovat všechny věkové kategorie a být jim přístupnější);
3. uznaly roli, kterou dobrovolnictví hraje v politice „Aktivní stárnutí“ – ve světle problému stárnoucí společnosti a nové generační rovnováhy se jeví jako zásadní, že jsou propagovány a podporovány nástroje pro zapojování starší generace do života společnosti;
4. uznaly pozitivní úlohu dobrovolnictví při podpoře „Aktivního evropského občanství“ a příslušně přizpůsobily programy EU – dobrovolníci na místní a regionální úrovni, kteří jsou aktivní občané oddaní evropským hodnotám, mohou hrát klíčovou úlohu v propagaci evropských hodnot pokud bude k jejich aktivitám přidán evropský rozměr;
5. zahrnují podporu dobrovolnictví do politik mezinárodní rozvojové pomoci, obzvláště s ohledem na dosažení „Miléniových rozvojových cílů OSN“;
6. přiznaly dobrovolnictví silný vliv na integraci a nezávislost tradičně vyřazovaných sociálních skupin jako jsou přistěhovalci a hledaly, jak propagovat aktivity, které vedou k lepšímu pochopení úlohy a dopadu zapojení dobrovolníků do integrace těchto skupin;
7. uznaly pozitivní úlohu dobrovolnictví při podpoře rozvoje znalostí a schopností potřebných v rámci rozvoje společnosti založené na znalostech a jeho příspěvek k zaměstnatelnosti;
8. uznaly potřebu lepšího chápání problematiky dobrovolnictví v EU a potřebu vypracování evropské srovnávací studie za účelem získání údajů o dobrovolnictví, jeho pole působnosti a charakteristických rysů na evropské úrovni;

³ kde tyto aktivity mohou být podpořeny Radou Evropy.

CEV žádá instituce EU...

9. začlenily alternativní ekonomické ukazatele do statistik EUROSTATu, které zviditelní příspěvek neziskového sektoru a zejména dobrovolnictví v rámci národních ekonomik;
10. uznaly v rámci evropských programů a projektů práci dobrovolníků jako reálnou komunitní investici a jako příspěvek k těmto projektům se statutem odpovídající peněžní podpoře;
11. podpořily systém certifikace kompetencí rozvíjených prostřednictvím dobrovolnictví v rámci vzdělávacích systémů členských států a dále taktéž pro rozvoj evropského referenčního rámce pro nostrifikaci neformálního a neoficiálního vzdělávání dobrovolníků vystaveného na společných principech, které již byly přijaty Radou Evropské unie (Radou ministrů) pro vzdělávání, mládež a kulturu⁴ a **zasadily se za vytvoření Evropské ceny pro dobrovolníky**;
12. podpořily „Mezinárodní den dobrovolníků“ (5. prosinec) a **vyhlásily „Evropský rok aktivního občanství prostřednictvím dobrovolnictví“**.

2. podpora a propagace dobrovolnictví

V mnoha zemích veřejný a soukromý sektor společně zkoumají způsoby jak podporovat a propagovat dobrovolnickou práci prostřednictvím rozvoje politik a zaváděním právních předpisů do praxe. Toto úsilí zahrnuje určení nezbytných legislativní opatření, ujasnění příslušných úloh rozličných zúčastněných stran a přidělení potřebných finančních zdrojů. V posledních letech se podnikatelský sektor stal aktivnějším v oblasti dobrovolnictví, umožnil zaměstnancům se zapojit a odstranil překážky jejich účasti.

Potřeba infrastruktury pro podporu dobrovolníků, dobrovolnických aktivit a dobrovolnictví je široce uznávána. Takováto

infrastruktura by měla zahrnovat uznaný legislativní rámec a měla by být podporována EU, která by měla dále rozvíjet rozsáhlé společné standardy. Studie ukazuje velké rozdíly mezi členskými státy EU jako je definice, zákonné přepisy a chápání „dobrovolné akce“. A ne všechny členské státy mají národní dobrovolnická centra nebo jiné subjekty, které zajišťují propagaci a podporu dobrovolnictví. Ještě méně zemí má infrastrukturu potřebnou k poskytování podpory dobrovolnictví na lokální úrovni.

Na evropské úrovni v současnosti neexistuje financování zaměřené na evropskou podporu dobrovolnické infrastruktury.

Přítomná infrastruktura na evropské úrovni je potřebná k výměně informací a „osvědčených praktik“, a dále pro budování kapacit, jako příspěvek ke společnému chápání dobrovolnického prostředí v Evropě, pro výměnu

informací mezi národní a lokální úrovní a Evropskou unií, jako „hlas“ dobrovolnictví v rámci EU, a pro dodání evropského rozměru nespočetným aktivitám dobrovolníků v celé Evropě.

Žádáme instituce EU⁵ aby...

13. **uveřejnily Bílou knihu o Dobrovolnické činnosti a aktivním občanství**, aby podtrhly jejich propojení a ocenily význam dobrovolnictví v Evropě – toto přispěje k rozvoji akční strategie Unie a podpoří spolupráci mezi členskými státy a přidruženými zeměmi, která pak takto usnadní dobrovolnickou činnost; tato bílá kniha může být postavena na Zprávě Komise COM (1997) 241;
14. **podnítily národní vlády ke zformulování národních politik dobrovolnictví**, k vytvoření dobrovolnické infrastruktury nezbytné k jejich implementaci a k zajištění právního rámce dobrovolnictví,⁶ jako například návrh evropských standardů;
15. **zaměřily se obzvláště na rozvoj dobrovolnictví ve státech střední a východní Evropy**, a to jak v nových členských státech, tak i v kandidátských zemích, a podpořily jejich práci při konsolidaci jejich znovu nalezených demokraciích;
16. **vyčlenily zdroje pro Rozvojový fond evropského dobrovolnického centra** (včetně odpovídajícího fondu pro národní vlády) zaměřeného na rozvoj infrastruktury pro podporu a pomoc dobrovolnictví;
17. **aktivně propagovaly ve firemním prostředí další rozmach občanské a sociální angažovanosti zaměstnanců** v rámci evropské debaty o společenské odpovědnosti firem (Corporate Social Responsibility - CSR); členské státy EU mohou být povzbuzovány k daňovému zvýhodňování firem, které podporují dobrovolnictví svých zaměstnanců.

⁵ kde tyto aktivity mohou být podpořeny Radou Evropy.

⁶ tyto aktivity se řídí doporučeními Resoluce Generálního shromáždění Organizace spojených národů na podporu dobrovolnictví (2001) a Doplňující rezoluce Generálního shromáždění Organizace spojených národů o Mezinárodním roce A/57/L.8 ze 26. listopadu 2002.

3. aktivní podpora vytváření pímých vazeb

Stále je potřeba vykonat mnoho práce pro další posílení dobrovolnické základny na všech úrovních (místní, národní a evropské); zejména co se týče „hlasu“ organizací zapojujících dobrovolníky v Evropě. Instituce EU musí uznat zásadní úlohu, kterou organizace, jako například CEV, hrají při vytváření vazeb mezi EU a občany.

Žádáme instituce EU⁷ aby...

18. vytvořily pracovní skupiny a jednotné styčné body v Evropské komisi a v Evropském parlamentu, které by pracovaly s horizontální povahou dobrovolnictví v rámci politik EU;
19. podporovaly výměnu myšlenek a znalostí o dobrovolnictví napříč všemi členskými státy EU, aby tak propagovaly sdílené vize a společnou strategii;
20. propagovaly zejména zaměření na úlohu dobrovolnictví v „otevřených metodách koordinace“ (Open Methods of Coordination) a to v rezortu práce a sociálních věcí a v rezortu školství;
21. usnadnily výměnu informací na evropské úrovni o dobrých (a špatných) praktikách prostřednictvím organizací jako je CEV a aktivně se angažovaly v těchto organizacích v kontextu mechanismu konzultací týkajících se aktivního občanství;
22. aktivně pokračovaly v podpoře vztahů na úrovni EU mezi firemní sférou a dobrovolnickými organizacemi;
23. poslanci Evropského parlamentu by se měli spojit s organizacemi, které reprezentují dobrovolníky v jejich volebních obvodech a měli by připravit analýzu dobrovolnického prostředí ve svých zemích.

CEV naléhá na poslance Evropského parlamentu, úředníky Evropské komise, Radu, zástupce Evropského hospodářského a sociálního výboru a dalších institucí, stejně jako na členské organizace CEV a všechny, kteří mají zájem na podpoře dalšího rozvoje dobrovolnictví v Evropě aby:

...

učinili prioritou své práce studium, propagaci, podporu a pomoc dobrovolnictví.

...

předali Manifest Evropského dobrovolnictví CEV příslušným představitelům, zejména příslušným ministrům národních vlád.

...

předali Manifest Evropského dobrovolnictví CEV delegacím stálých zastoupení při Evropské komisi.

...

předali Manifest Evropského dobrovolnictví CEV představitelům podnikatelské sféry a dalších organizací, kteří by mohli mít zájem na podpoře a propagaci dobrovolných aktivit v Evropě.

...

aktivně se zapojili do informačních kampaní o přínosu dobrovolníků k životu jednotlivců, komunit a společnosti, dále aby zdůrazňovali potřebu partnerství mezi dobrovolníky a profesionály.

⁷kde tyto aktivity mohou být podpořeny Radou Evropy.

CEV vítá následující dokumenty a vládní aktivity na úrovni EU a úrovni mezinárodní

■ „Rezoluce o dobrovolnictví“ (přijata Evropským parlamentem v roce 1983), která

- přiznává dobrovolnictví povahu obecného zájmu a prohlašuje rozvoj přiměřené infrastruktury za základ účinné podpory dobrovolnictví;
- vyzývá Evropskou komisi aby věnovala soustavně pozornost dobrovolnictví;
- žádá vytvoření evropského „statutu dobrovolnické práce“ zahrnujícího náhradu výdajů a sociální pojištění.

■ „Deklarace 38 o dobrovolnictví“ (připojená k závěrečnému aktu Amsterodamské smlouvy z roku 1999), která

- uznává významný přínos dobrovolnických služeb pro rozvoj sociální solidarity;
- stanovila, že Společenství bude podporovat evropský rozměr dobrovolnických organizací s obzvláštním důrazem na výměnu informací a zkušeností stejně jako podíl mládeže a starších na práci dobrovolníků.

■ Sdělení Evropské komise o „Propagaci role dobrovolnických organizací a nadací“ z roku 1997, COM (1997) 241, které

- uznává politický, hospodářský a společenský význam dobrovolnické činnosti „v rozvoji soudržnosti a integrace evropské společnosti založené na aktivním občanství“.

■ „Mezinárodní rok dobrovolníků“ (IYV - International Year of the Volunteer) 2001

- Rezoluce Valného shromáždění Organizace spojených národů číslo 56/38 ze dne 5. prosince 2001 a Doplňující rezoluce Valného shromáždění Organizace spojených národů k Mezinárodnímu roku číslo A/57/L.8 ze dne 26. listopadu 2002, které uznávají že:
 - dobrovolná činnost umožňuje občanům účast na demokratickém procesu,
 - dobrovolnictví přináší prospěch jednotlivým dobrovolníkům, kromě bezprostřední rodiny, komunity a společnosti,
 - dobrovolnictví přispívá k sociální integraci,
 - dobrovolnictví je prostředkem k celoživotnímu vzdělávání a větší zaměstnatelnosti,
 - dobrovolnictví je sjednocujícím tématem/námětem, vytvářejícím partnerství napříč odvětvími,
 - hospodářská hodnota dobrovolnického úsilí je nesmírná.

■ Eurofestation, Maastricht 2004: Evropská cestovní mapa

- mezinárodní konference zorganizovaná Sdružením nizozemských obcí a měst (VNG) a nizozemským Národním dobrovolnickým centrem (CIVIQ) vyhlásila společnou Cestovní mapu do roku 2010 pro EU, členské státy, (nad)národní korporace, národní dobrovolnická centra, (národní) dobrovolnické organizace a podpůrnou infrastrukturu. Tato Cestovní mapa se má stát významným nástrojem ovlivňujícím v Evropě budoucí vývoj politik, a dále i dění a činností v oblasti dobrovolnictví.

■ Rok dobrovolníků v roce 2005 ve Velké Británii zaměřený na

- zvyšování počtu dobrovolníků, obzvláště jedinců z opomíjených skupin a mladých lidí, zvyšování úrovně práce dobrovolníků, kterou vykonávají na celostátní úrovni a oceňování dobrovolníků za jejich společenský přínos.

Evropské dobrovolnické centrum (CEV)

Evropské dobrovolnické centrum (CEV) je evropskou asociací zastřešující 38 národních a regionálních dobrovolnických center z celé Evropy, které společně podporují a propagují dobrovolnické aktivity.

CEV předává informace o prioritách a zájmech svých členů institucím Evropské unie. Dále působí také jako ústřední fórum pro výměnu metod, praktik a informací v oblasti dobrovolnictví. Podporuje vytváření přímých vazeb mezi svými členy a organizuje konference, semináře, workshopy a další aktivity jako například výzkum.

Členové CEV zastupují tisíce dobrovolnických organizací a sdružení jakož i dobrovolnických a komunitních skupin na místní, regionální a národní úrovni. Společně se snažíme:

- ! být účinným hlasem dobrovolnictví v Evropě.
- ! posilovat dobrovolnickou infrastrukturu v evropských zemích.
- ! propagovat dobrovolnictví a dále ho zefektivnit.

Aktivity CEV zahrnují:

- ! propagaci dobrovolnictví mezi veřejností, v médiích, a mezi podnikateli a politiky
- ! rozvoj politik a jejich výzkum
- ! lobbying u institucí EU
- ! podporu existujících národních, regionální a místních dobrovolnických center napříč Evropou
- ! podporu rozvoje nových dobrovolnických center
- ! posilování přímých vazeb mezi dobrovolnickými centry a dalšími organizacemi dobrovolníků napříč Evropou
- ! podporu organizacím, které implementují dobrovolnou činnost, a to sdílením inovací a metod ověřených praktik
- ! budování kapacit členských organizací CEV

EUROPEAN VOLUNTEER CENTRE

European Volunteer Centre | Centre Européen du Volontariat | CEV

Rue de la Science 10 | B-1000 Brussels | Tel: (+32) 2 511 75 01 | Fax: (+32) 2 514 59 89 | cev@cev.be | <http://www.cev.be/>

Images on the cover kindly provided by ProVobis National Volunteer Centre, Romania;
Volunteering England Image Bank (Annabelle Dalby, Chalky Whyte, BTCV);
OSMIJEH Association for Psychosocial Help & Development of Voluntary Work, Bosnia Herzegovina.
Layout by Michael Behleit, Berlin.

European Volunteer Centre | Centre Européen du Volontariat | CEV

Rue de la Science 10 | B-1000 Brussels | Tel: (+32) 2 511 75 01 | Fax: (+32) 2 514 59 89 | cev@cev.be | <http://www.cev.be/>